

Ursprung, normer och arbetsmarknadseffekter av att få barn

Arizo Karimi
Anton Sundberg
Olof Åslund

Ursprung, normer och arbetsmarknadseffekter av att få barn^a

av

Arizo Karimi^b, Anton Sundberg^c och Olof Åslund^d

2025-01-20

Sammanfattning

Vi studerar hur ursprungsrelaterade jämställdhetsnormer relaterar till arbetsmarknadseffekter av att bli förälder bland personer som invandrat som barn eller är födda i Sverige med utländska föräldrar. Alla grupper av mödrar upplever betydande och kvalitativt likartade inkomstförluster efter första barnet. De negativa arbetsmarknadseffekterna är något större bland dem som har en bakgrund i de minst jämställda länderna, men den övergripande bilden är till stor del en av likheter mellan grupper med mycket olika bakgrund. Resultaten pekar på att gemensamma institutionella och ekonomiska sammanhang i värdlandet kan vara minst lika viktiga som kulturellt rotade jämställdhetsnormer för hur familjebildning påverkar kvinnors arbetsliv.

^a Detta är en sammanfattning av Åslund, Karimi och Sundberg (2025). Vi tackar Susan Niknami, Anna Raute, Sara Roman, Ulrika Vikman och seminariedeltagare vid IFAU och Uppsala universitet för värdefulla kommentarer.

^b Uppsala universitet, e-post: arizo.karimi@nek.uu.se

^c Konjunkturinstitutet, e-post: anton.sundberg@konj.se

^d IFAU och Uppsala universitet, e-post: olof.aslund@nek.uu.se

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Tidigare forskning.....	5
3	Data och metod.....	6
4	Resultat.....	9
4.1	Arbetsmarknadseffekter av familjebildning.....	9
4.2	Matchade jämförelser.....	12
4.3	Familjerelaterade normer.....	14
5	Avslutande kommentarer.....	16
	Referenser.....	18
	Bilaga 1.....	21

1 Inledning

Under det senaste decenniet har en snabbt växande forskningslitteratur belyst föräldraskapets roll för könsskillnader på arbetsmarknaden. Ett stort antal studier visar att familjebildning har stora och långvariga negativa effekter på kvinnors arbetsmarknadsutfall, men vanligtvis inte på mäns. Detta så kallade ”moderskapsstraff”¹ har dokumenterats i Sverige och ett stort antal andra länder med varierande institutionella, sociala och ekonomiska förhållanden (Kleven m.fl. 2019; Dotti Sani 2015; Kleven, Landais, och Leite-Mariante 2023).

Trots att mönstren är väldokumenterade vet vi betydligt mindre om de underliggande mekanismerna. Denna rapport undersöker hur jämställdhetsnormer, kopplade till bakgrund i olika delar av världen, påverkar arbetsmarknadseffekter av familjebildning. Vi fokuserar på personer som invandrat till Sverige som barn eller är födda i Sverige av invandrade föräldrar. Studien belyser också om skillnader i konsekvenser av familjebildning är en bidragande orsak till inkomstskillnaderna mellan könen är särskilt stora i vissa invandrargrupper i Sverige.

Analysen utnyttjar bland annat det faktum att människor med olika bakgrund som bor i samma land möter liknande institutionella och ekonomiska förhållanden, men kan påverkas av olika ”kulturella faktorer” som hänger ihop med deras ursprung, till exempel förväntningar rörande kvinnor och mäns beteende i olika faser av livet. Utöver kulturella faktorer kopplade till ursprung kan det finnas normer som påverkar ”alla” som bildar familj i ett gemensamt sammanhang (t.ex. Sverige). I vår studie kan likheter mellan grupper med olika bakgrund ses som indikationer på sådana influenser. Vi studerar också familjespecifika normer genom att undersöka i vilken utsträckning kvinnors inkomstförlust efter att de får barn hänger ihop med deras mödrars arbetsmarknadsposition, och hur detta förhåller sig till bakgrundsrelaterade jämställdhetsnormer.

Vi använder det så kallade ”Global Gender gap Index” (GGI) (World Economic Forum 2023) för att klassificera jämställdhetsnormer i olika länder. Ursprungslandets GGI är i betydande grad kopplat till kvinnors arbetsmarknadsutfall före barnafödande. Kvinnor som kommer från länder med ojämlika könsnormer är även något yngre vid första barnets födelse, har i genomsnitt fler barn och ålderskillnaden mellan dem och deras partners är större. Korrelationerna mellan GGI och arbetsmarknadsutfall är starkare bland vuxna

¹ Den engelska termen ”motherhood penalty” används ofta när man jämför konsekvenserna av familjebildning för kvinnor och män. Termen ”child penalty” används när man studerar effekterna för antingen kvinnor eller män (relativt alternativet att inte få barn). I de flesta länder är konsekvenserna för män små, men Sverige är ett undantag där det också för pappor finns vissa negativa inkomsteffekter, om än betydligt mindre än för kvinnor (Sundberg 2024).

migranter än bland dem som kommit som barn eller är födda i värdlandet, vilket pekar på att det sker en integrationsprocess över generationerna.

Empiriska studier av effekter av familjebildning handlar ofta om hur t.ex. förvärvsinkomster utvecklas runt tiden för första barnet, med hänsyn tagen till en förväntad utveckling baserad på personer som ännu inte hade fått barn vid denna tidpunkt (Angelov, Johansson och Lindahl 2016; Kleven, Landais, och Søgaard 2019). Vi följer denna ansats. Våra resultat indikerar att det finns ett visst samband mellan ursprungsrelaterade normer och konsekvenserna av familjebildning, men de visar också på slående likheter mellan mödrar med olika bakgrund i ett sammanhang med gemensamma institutioner och övergripande förutsättningar.

Huvudresultaten pekar på kvalitativt likartade negativa inkomst- och sysselsättningseffekter av familjebildning i samtliga grupper av mödrar. Dessa effekter är varaktiga och verkar förhålla sig till GGI-indexet på ett ”icke-linjärt” sätt: Medan inkomstminskningen i de tre grupper (av totalt tolv) som är mest ojämlika sett till bakgrund är cirka 45 procent, är den stabil kring 40 procent för övriga. Vi finner också ett negativt samband mellan GGI och ”moderskapsstraffet” i analyser som tar hänsyn till andra regionala faktorer som BNP och genomsnittliga födelsetal.

De potentiella arbetsmarknadskonsekvenserna av föräldraskap beror på utgångspunkten: Om du tjänar väldigt lite har du inte mycket att förlora, men det kan också vara så att en svagare ställning innan barnafödande gör steget bort från arbetsmarknaden mindre.² Skillnader mellan grupper före första barnet kan därför påverka mönstren för effekterna. När vi med hjälp av så kallad matchning jämför utvecklingen för varje GGI-grupp och ett urval av mödrar med svensk bakgrund med liknande egenskaper, framkommer en ännu tydligare likhet i inkomstutveckling. Andra analyser indikerar att oavsett ursprungslandets jämställdhetsnormer finns det ett likartat negativt samband mellan arbetsmarknadseffekterna av att få barn i vårt urval av andra generationens kvinnor och deras mödrars arbetsmarknadsposition.

Sammantaget framstår det som att konsekvenserna av familjebildning är mer lika än olika mellan grupper som kännetecknas av mycket olika bakgrund. Detta tyder på att reformer som påverkar gemensamma villkor sannolikt får liknande effekter i grupper med olika bakgrund. Resultaten pekar också mot att olika reaktioner på föräldraskap relaterat till kulturella faktorer inte är en huvud-

² Normer kan naturligtvis påverka individens beteende innan familjebildning, vilket kan orsaka skillnader mellan grupper i olika dimensioner. Den teoretiska utgångspunkten för analysen är att familjebildningen utgör en ”chock” som gör att normer kan få ett inflytande de inte har haft tidigare (t.ex. avseende ansvarsfördelning inom hushållet). Därför ligger huvudfokus på skillnader i effekter av familjebildning.

förklaring till att inkomstskillnaderna mellan könen är särskilt stora i vissa invandrargrupper. Våra resultat utesluter dock inte att jämställdhetsnormer är en viktig orsak till att föräldraskap har så olika arbetsmarknadskonsekvenser för män och kvinnor, utan pekar istället på att inflytelserika könsrelaterade normer kan formas och påverkas inom gemensamma sammanhang och institutioner.

2 Tidigare forskning

Trots betydande förändringar av kvinnors och mäns roller på arbetsmarknaden och i samhället finns det fortfarande stora könsklyftor i sysselsättning, löner och representation i ledande befattningar i praktiskt taget alla länder (Olivetti och Petrongolo 2016; Petrongolo 2019; Bertrand 2020; Goldin 2023; Cortes och Pan 2019).

Som nämnts ovan finns också omfattande stöd för att föräldraskap har påtagliga negativa arbetsmarknadseffekter för kvinnor. Uppmärksammade forskningsstudier från Sverige (Angelov, Johansson och Lindahl 2016) och Danmark (Kleven, Landais, och Søgaaard 2019) har följts av ett stort antal studier från olika länder. Kunskapen om de bakomliggande mekanismerna är dock mer begränsad. Tidigare forskning ger svagt stöd för att rent biologiska/medicinska faktorer ligger bakom långsiktiga effekter, t.ex. när man jämför familjer med adopterade och biologiska barn (Kleven, Landais, och Søgaaard 2021), eller heterosexuella och samkönade par (Andresen och Nix 2022; Moberg 2016). Variationer i familjepolitik i vid mening har också visat sig ha begränsad förklaringskraft för barnens långsiktiga effekter på kvinnors inkomster (Kleven m.fl. 2024; Schönberg och Ludsteck 2014; Lalive och Zweimüller 2009; Lalive m.fl. 2014).

Normer och kultur har under senare år fått ökad uppmärksamhet inom den allmänna litteraturen om könsskillnader på arbetsmarknaden. Den ”epidemiologiska metoden” som kopplar t.ex. variationer i sysselsättningsgrad i en kontext (ofta land) till faktorer i en annan där individer eller grupper har sin bakgrund, har använts för att studera en mängd olika utfall, inklusive kvinnors arbetskraftsdeltagande och fertilitet (Guiso, Sapienza, och Zingales 2006; Fernández 2011; Giuliano 2021). Med kultur avser man vanligtvis en samling värderingar och preferenser; i detta sammanhang sådana som specifikt är relaterade till könsnormer. Normer fångas ofta med kvinnors arbetskraftsdeltagande i de studerade individernas ursprungsland (Fernández och Fogli 2009), eller (som i vårt fall) med sammanfattande mått på övergripande jämställdhet i ursprungslandet.

Kleven m.fl. (2019) finner ett positivt samband mellan ”moderskapsstraff” och skillnader i könsnormer mellan länder. Boelmann, Raute och Schönberg (2021) finner att östtyska mödrar återgick till arbete tidigare än västtyska mödrar (som bor inom samma pendlingsområde) även två decennier efter återföreningen, vilket tyder på en stark kulturell varaktighet. Kleven (2023) visar att arbetsmarknadseffekterna av familjebildning korrelerar med könsnormer i USA. Studien finner också starka samband mellan hur familjebildning påverkar arbetsmarknadsutfall bland flyttande/migrerande och motsvarande effekter i deras ursprungsregioner/länder. På liknande sätt finner Moriconi och Rodríguez-Planas (2024) i en studie av infödda kvinnor i 186 europeiska regioner ett positivt samband mellan progressiva könsnormer och sannolikheten för att en mor med barn under fem år förvärvsarbetar.

Studier av kulturens roll för kvinnors arbetsmarknadsutfall som utnyttjar variation i ursprungslandsegenskaper mellan personer i ett gemensamt sammanhang är i princip definitionsmässigt relaterade till forskning om arbetsmarknadsintegration bland kvinnor med utländsk bakgrund (Blau, Kahn, och Papps 2011; Blau 2015; Blau och Kahn 2015; Finseraas och Kotsadam 2017; Neuman 2018; Antecol 2000; Fortin 2005). Ett typiskt resultat här är att arbetsmarknadsutfallen i värdlandet är positivt korrelerade med kvinnors arbetskraftsdeltagande i ursprungslandet. Det finns också undersökningar av andra utfall med hjälp av epidemiologiska mått; t.ex. finner Blau m.fl. (2020) att invandrade i USA fördelar uppgifter inom hushållet olika beroende på ursprungsländernas egenskaper. Andra studier fokuserar på överföring av roller och attityder mellan generationer (Bredtmann, Höckel, och Otten 2020; Farré och Vella 2013; Fernández, Fogli, och Olivetti 2004; Bütikofer 2013; Bredtmann och Otten 2023). Dessa studier tenderar att finna att ursprungslandets könsroller påverkar migranters beteende i mottagarlandet, medan effekten på andra generationen varierar mellan studier.

Tidigare forskning tyder således på att det finns en faktor, dvs. kultur eller könsnormer, som kan särskiljas från humankapital eller socialt kapital, som påverkar individers beslut och beteende. Samtidigt dokumenterar dessa studier också att kultur är formbar; det finns betydande evidens för kulturell assimilering över generationer. Det verkar också finnas tydliga effekter av föräldrars attityder och beteenden på deras barns.

3 Data och metod

Den grundläggande ansatsen i vår empiriska analys är att studera hur inkomster och sysselsättning utvecklas runt tiden för första barnets födelse och jämföra

detta med en ”kontrafaktisk” förväntad utveckling baserad på personer som ännu inte har fått sitt första barn (Kleven, Landais och Søgaard (2019)). Metoden är väl etablerad och används ofta, men det finns ändå anledning att fundera på vissa frågor. Om jämställdhetsnormer påverkar sysselsättning och inkomst redan före barnafödande kan analyser av effekterna av barnafödande i sig underskatta normernas totala betydelse. I en kompletterande analys jämför vi därför effekterna för mödrar med utländsk bakgrund med motsvarande effekter i en grupp med svensk bakgrund (födda i Sverige med två svenskfödda föräldrar) som har liknande egenskaper.

Vi använder registerbaserade data över Sveriges befolkning som omfattar alla individer i åldern 16–74 från 1990 till 2021.³ Datamaterialet innehåller information om inkomster, föräldraledighet, utbildningsnivå, sociala förmåner och familjerelationer. När vi studerar arbetsmarknaden fokuserar vi främst på årlig förvärvsinkomst, men studerar också sysselsättning, månadslöner och ett arbetsinkomstmått som inkluderar ersättning från föräldraledighet och VAB.

Dessa årsvisa uppgifter kombineras med information om föräldrar och barn från det så kallade flergenerationsregistret. Män och kvinnor inkluderas från fem år före födelsen av deras första barn till upp till tio år efter. En partner definieras som den andra biologiska föräldern till studiepersonens första barn. Det behöver inte vara det första barnet för både mannen och kvinnan, utan endast det första barnet för ”huvudpersonen”.

Individer exkluderas från panelen under år då de studerar (definierat genom mottagande av studiemedel). Vi begränsar inte urvalet med avseende på inkomster eller relationsstatus, vilket innebär att alla individer inkluderas så länge de finns i befolkningsregistren. Om en individ dör eller flyttar från Sverige, inkluderas hen fram till dess. En individ är därmed inte nödvändigtvis med i datamaterialet alla 16 åren (runt första barnets födelse). Analysen är alltså baserad på en obalanserad panel av individer.

Den epidemiologiska metoden innebär en avvägning mellan att å ena sidan studera människor som är starkt påverkade av ursprungskulturen och å andra sidan inkludera individer som är jämförbara när det gäller individuella egenskaper och exponering för värdlandskontexten. Vårt huvudurval av föräldrar med utländsk bakgrund består av individer som antingen har kommit till Sverige innan 10 års ålder eller är födda i Sverige men har utrikes födda föräldrar. Ursprungsregion definieras utifrån var individens mamma är född. För att identifiera könsnormer använder vi främst Global Gender Gap Index (GGI) (World Economic Forum 2023). GGI mäter jämställdhet inom fyra huvud-

³ Uppgifterna är ”pseudonymiserade” vilket innebär att det inte finns t.ex. personnummer eller namn i materialet. Varje individ har ett unikt löpnummer

områden: ekonomisk delaktighet och möjligheter, utbildningsnivå, hälsa och överlevnad, samt politisk egenmakt. Indexet har sedan 2006 använts för att spegla det aktuella läget och utvecklingen i olika länder.

Vi rangordnar ursprungsländerna i urvalet efter graden av könsojämlikhet enligt GGI. I huvudanalysen utgår vi sedan från rangordningen och delar upp urvalet i 12 grupper baserat på de 92 födelseländer (landgrupper) som finns i datamaterialet, så att det blir ungefär lika många individer per grupp (vilket kan innebära att antalet länder per grupp varierar).

I Tabell 1 nedan har vi delat upp urvalet efter hög och låg GGI, där ”hög” innebär att individen har sin bakgrund i ett av de 46 mer jämställda länderna. Vi visar också värden för mödrar med svensk bakgrund som har fått sitt första barn under samma period. Kvinnor med bakgrund i mindre jämställda länder är lite yngre då de får sitt första barn och i denna grupp är ålderskillnaden gentemot partnern större. Det finns också en tendens till att man får fler barn i denna grupp. I detta avseende finns däremot ingen genomsnittlig skillnad mellan mödrar med svensk och utländsk bakgrund i våra data.

De tydligaste skillnaderna mellan både mödrar med svensk och utländsk bakgrund och mödrar med bakgrund i länder med hög respektive låg GGI syns avseende förvärvsinkomster två år före första barnets födelse: Kvinnor med svensk bakgrund har klart högre inkomster, och inom gruppen med utländsk bakgrund är gapet betydande beroende på om man har sitt ursprung i ett mer eller mindre jämställt land. Det faktum att mammorna i gruppen med låg GGI i genomsnitt har något högre utbildning kan verka förvånande vid första anblick. En bidragande orsak är sannolikt att många av dem kommer från flyktinggrupper med högre utbildning, medan de med hög GGI oftare härstammar från lågutbildade arbetskraftsinvandrare. Om vi jämför data för ”första generationen”, dvs. kvinnor som invandrat i vuxen ålder med dem i vårt huvudurval, visar det sig att sambanden mellan GGI och utfall i Sverige är starkare i den förstnämnda gruppen (Åslund, Karimi, och Sundberg 2025). Alltså verkar det som att det sker en integrationsprocess över generationer, där kopplingen till ursprungsregionens normer minskar.

Tabell 1 Beskrivning av urvalet

Variabel	Alla utländsk bakgrund	Låg GGI	Hög GGI	Svensk bakgrund
Ålder vid första barn	27,23	26,68	27,39	28,06
Åldersskillnad till partner (år)	2,73	3,21	2,59	2,57
Antal barn	2,04	2,17	2,00	2,05
Utbildningsår	11,92	12,16	11,86	12,40
Inkomstkvantil	45,34	40,91	46,63	50,63
Observationer	52 883	11 867	41 016	809 936

Anm: Tabellen visar statistik för vårt huvudsakliga analysurval av kvinnor. Ålder mäts vid året för första barnets födelse. Antal barn är det totala antalet barn inom åtta år från första barnets födelse. Utbildningsår mäts två år före första barnets födelse. Inkomstkvantil är inkomstpercentilen två år före första barnets födelse. Kvinnor med invandrabakgrund är indelade i två grupper beroende på om de tillhör den övre eller nedre delen av fördelningen i termer av ursprungsregionens GGI.

4 Resultat

4.1 Arbetsmarknadseffekter av familjebildning

Figur 1 nedan visar skattade inkomsteffekter av att få barn bland mödrar med utländsk bakgrund (dvs. som invandrat innan 10 års ålder eller är födda i Sverige med utrikes födda föräldrar). Grupp 1 är de länder som är minst jämställda enligt GGI, grupp 12 inkluderar de mest jämställda länderna. "0" på den horisontella axeln anger tidpunkten för första barnets födelse. Den vertikala axeln anger inkomstskillnad i procent jämfört med en kontrollgrupp som ännu inte har fått barn. Kurvan visar alltså en avvikelse relativt den förväntade utvecklingen om individen inte hade fått barn år 0. Siffrorna i nedre högra hörnet av respektive delfigur visar den skattade inkomstförlusten ("moderskapsstraffet") över de 10 första åren.

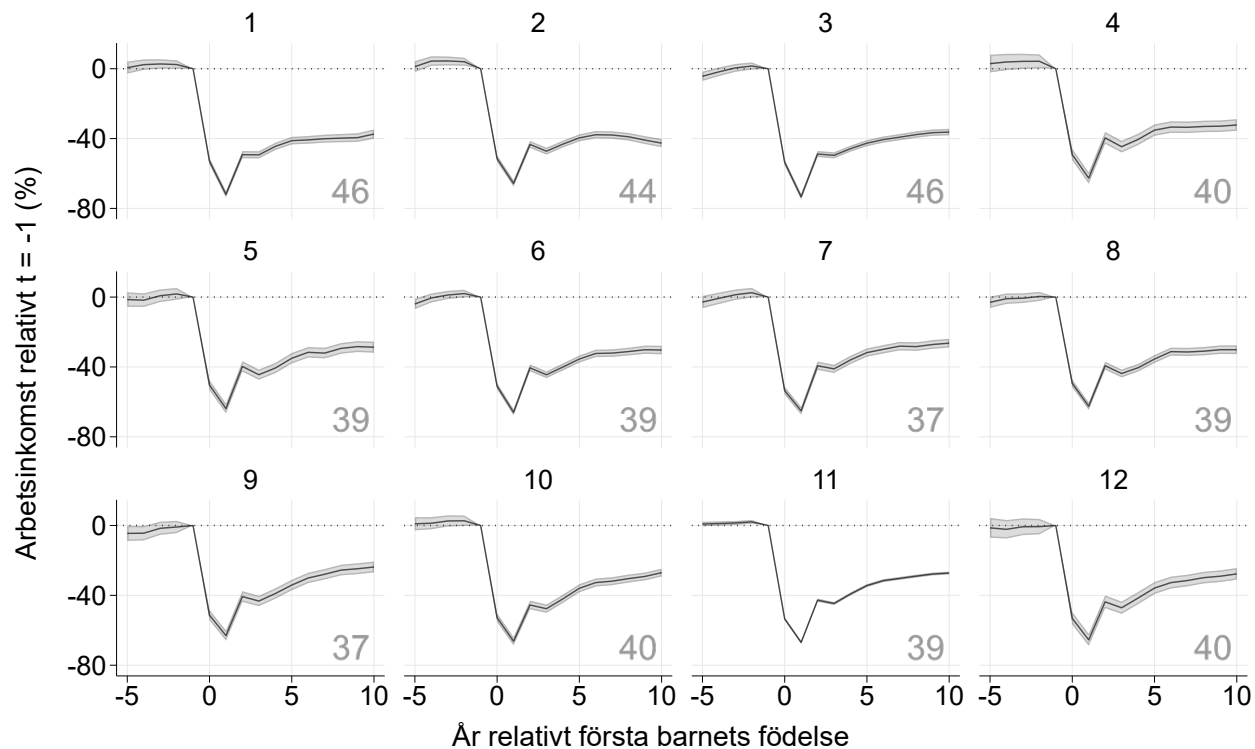
Det första tydliga intrycket är att mönstren är kvalitativt likartade i alla grupper: Kvinnor som får sitt första barn uppvisar kraftigt minskade förvärvs-inkomster under de första åren (då många är föräldralediga), sedan sker en viss, men långt ifrån fullständig, återhämtning. Detta gäller oavsett om man har sitt ursprung i en kultur/miljö som karaktäriseras av traditionella könsroller eller om man kommer från ett mer jämställt sammanhang. Motsvarande analys för mödrar med svensk bakgrund ger liknande resultat (se Figur A1). Det går dock att se

vissa skillnader t.ex. i graden av återhämtning, något som speglas i de summerade effekterna. Här verkar det dock inte vara en gradvis skillnad över hela skalan. Det är snarare så att de tre minst jämställda grupperna har en större inkomstförlust – runt 45 procent – jämfört med de övriga, för vilka förlusten är runt 40 procent.

Det är tänkbart att GGI-måttet sammanfaller med andra ursprungslandsfaktorer, och att det är dessa, snarare än könsnormer, som har betydelse för arbetsmarknadseffekterna av familjebildning. Till exempel kan man tänka sig att den ekonomiska utvecklingsnivån i ursprungslandet har betydelse eller att regionala mönster för barnafödande relaterar till beteenden i Sverige. För att undersöka detta har vi även gjort analyser där vi, förutom GGI, kontrollerar för BNP och fertilitet i ursprungsländerna. Ett statistiskt signifikant samband mellan GGI och inkomsteffekterna av familjebildning kvarstår i dessa analyser (Åslund, Karimi, och Sundberg 2025).

Vi har också studerat andra arbetsmarknadsutfall för att komplettera bilden. Om vi inkluderar föräldrapenning och VAB i inkomstmåttet (utifrån argumentet att det inte är ett ”straff” om man får en inkomstrelaterad ersättning som är direkt kopplad till att ha barn), är den inledande minskningen mindre, men den långsiktiga effekten är betydande och skillnaderna mellan grupperna liknar dem i huvudanalysen (se Figur A2). När vi studerar sysselsättning (dvs. sannolikheten att förvärvsarbeta) syns en tydlig skillnad mellan de tre minst jämställda grupperna och övriga, medan de skattade effekterna på månadslöner (motsvarande heltid) inte är lika tydligt relaterade till ursprungsland. Sammantaget ger de olika analyserna en liknande bild av hur konsekvenserna av familjebildning varierar utifrån mödrarnas ursprung.

Figur 1 Inkomsteffekter av att få barn – mödrar med utländsk bakgrund

Anm: Figuren visar skattade effekter på förvärvsinkomst av att få barn år 0 relativt att inte få barn. Grupp 1 är mödrar från de minst jämställda länderna, grupp 12 kommer från de mest jämställda länderna. Se texten för beskrivning

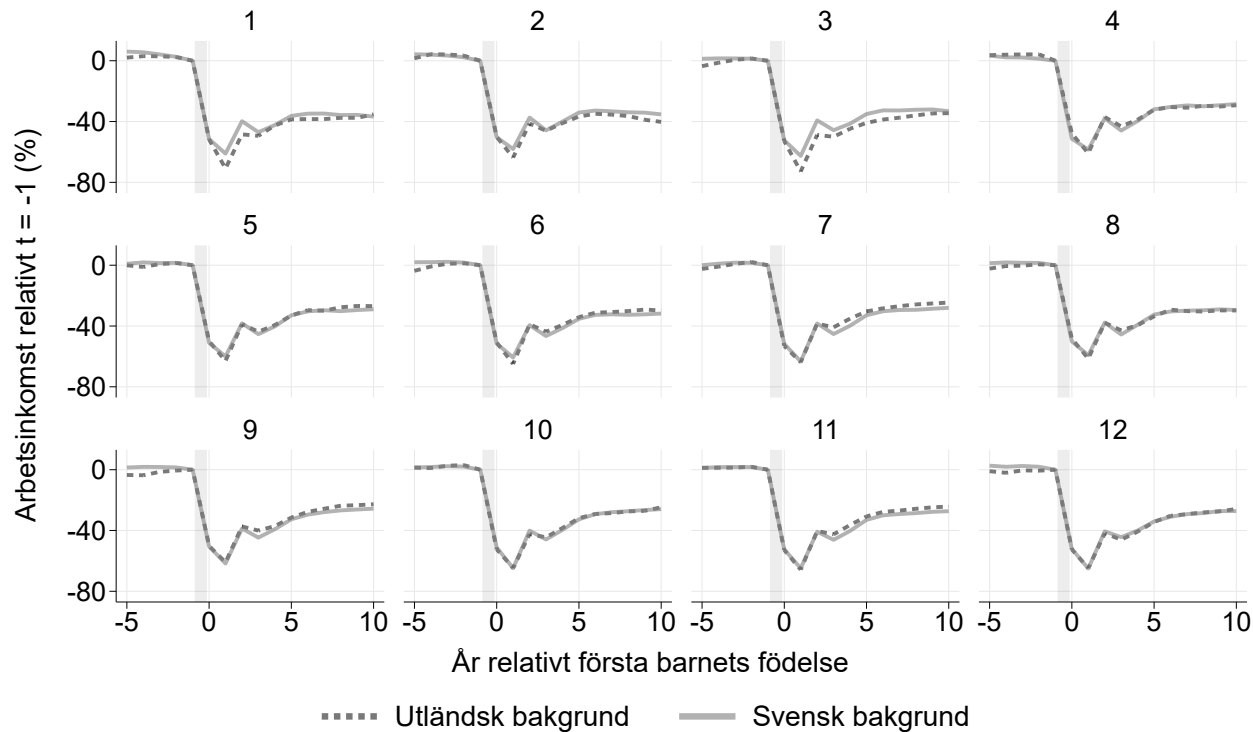
4.2 Matchade jämförelser

Som vi nämnde i inledningen kan individuella och familjerelaterade förutsättningar och egenskaper innan man får barn påverka konsekvenserna på arbetsmarknaden av familjebildning. De skillnader i t.ex. inkomst och ålder som syns i Tabell 1 kan därmed påverka de mönster som syns efter barnafödande för olika grupper. För att undersöka detta jämför vi varje ursprungslandsgrupp med ett matchat urval av mödrar med svensk bakgrund. Detta innebär i praktiken att vi identifierar personer med svensk bakgrund som får barn samma år och vid samma ålder som personer i vårt urval, och för vilka både den egna och partnerns utbildningsnivå och inkomst två år innan första barnets födelse är jämförbar. Figur 2 nedan visar att utvecklingen i de flesta fall är likartad, dvs. avvikelserna mot matchade mödrar med svensk bakgrund är liten. Men om man summerar avvikelserna under 10 år efter första barnet visar det sig att grupp 1–3 har lite större inkomstförluster, medan det för övriga grupper ligger nära noll (Åslund, Karimi, och Sundberg 2025). Detta innebär att det finns ett visst samband mellan jämställdhetsnormer och effekterna av familjebildning även i denna jämförelse.

Vi har också gjort analyser av hur pappors arbetsmarknadsutfall påverkas av familjebildning. I internationell jämförelse är Sverige ett undantag i och med att det här även finns ett ”faderskapsstraff” i förvärvsinkomster (Kleven m.fl. 2019; Sundberg 2025), och det verkar som om detta fenomen också finns bland fäder med invandrarbakgrund. Utifrån ett normbaserat perspektiv skulle vi förvänta oss att män med bakgrund i mer traditionella kulturer skulle påverkas i mindre grad än de med bakgrund i mer jämställda länder, dvs. motsatt mönster jämfört med kvinnor. Matchade jämförelser för män som får sitt första barn visar att effekterna inte verkar avvika från dem för jämförbara män med svensk bakgrund på ett sätt som systematiskt relaterar till GGI-bakgrund, vilket alltså i viss utsträckning skiljer sig från resultaten för kvinnor.⁴

⁴ Åslund, Karimi och Sundberg (2024) redovisar resultat från grundläggande analyser (ej matchade) som indikerar att det för pappor verkar finnas ett samband mellan GGI och inkomstutveckling som liknar det för mammor. Detta oväntade resultat indikerar potentiellt att man bör vara försiktig med att tolka mönstret för mammor som ett orsakssamband eftersom det kan finnas andra bakgrundsrelaterade faktorer som påverkar effekterna för både mammor och pappor. Det finns dock även indikationer på att vissa metodmässiga antaganden inte är lika väl uppfyllda för pappor som för mammor, framförallt avseende inkomstutvecklingen innan barnafödandet, vilket innebär att dessa resultat ska tolkas med försiktighet.

Figur 2 Matchade jämförelser – kvinnor med svensk bakgrund och liknande egenskaper.

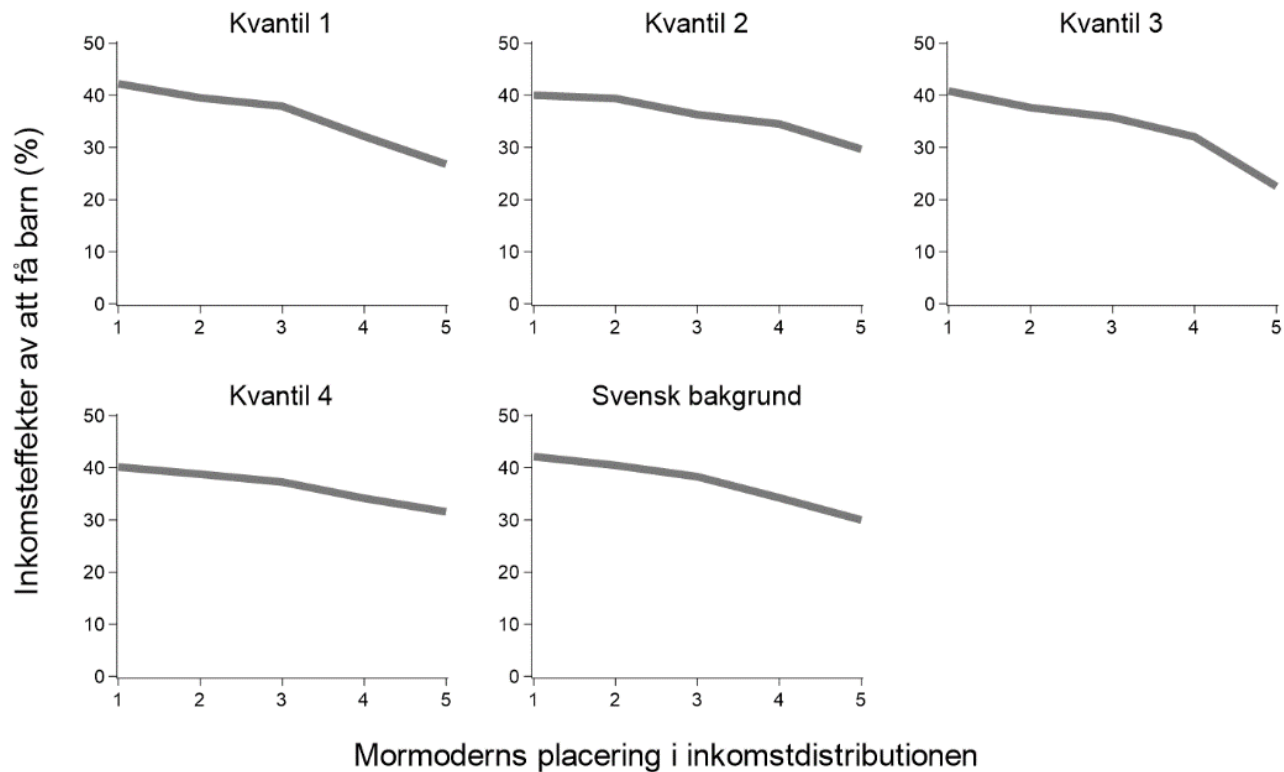
Anm: Figuren visar skattade effekter på förvärvsinkomst av att få barn år 0 relativt att inte få barn. Varje grupp jämförs med en grupp mödrar med svensk bakgrund som har liknande egenskaper innan första barnet. Grupp 1 är mödrar från de minst jämställda länderna, grupp 12 kommer från de mest jämställda länderna. Värdena i respektive delfigur visar den summerade avvikelser från mödrar med svensk bakgrund över en 10-årsperiod. Se texten för beskrivning

4.3 Familjerelaterade normer

Normer kan finnas på olika nivåer och ha olika effekter. Till exempel kan effekter av familjebildning för kvinnor vara kopplade deras mödrars ställning på arbetsmarknaden. Dessa mekanismer kan också samspela med t.ex. ursprungsrelaterade normer. Vi analyserar därför sambandet mellan kvinnors inkomstutveckling efter barnafödande och mormoderns (dvs. kvinnans mammas) inkomst, för olika GGI-grupper. Figur 3 nedan visar resultat för summerade 10-åriga inkomsteffekter per GGI-grupp (4 grupper för att få högre precision) och mormoderns position i fördelningen av förvärvsinkomster. Ett första konstaterande är att alla grupper av mödrar minskar sina förvärvsinkomster i samband med familjebildning, men att omfattningen skiljer sig åt beroende på mormoderns ställning. För mammor med svensk bakgrund är skillnaden i gruppen där mormodern tillhör den lägsta jämfört med den högsta femtedelen av inkomstfördelningen ca 12 procentenheter (42 respektive 30 %).

Det går naturligtvis inte att säga säkert att detta beror just på en norm inom familjen (det kan t.ex. vara så att högbegåvade mormödrar får högbegåvade barn, och att detta påverkar hur stora inkomsteffekterna blir), men det är åtminstone konsistent med en tanke om att människor påverkas av faktorer i närmiljön. Mer centralt för vår studie är dock det faktum att lutningen på kurvan är relativt likartad i alla grupper, och åtminstone inte tydligt relaterad till GGI-bakgrund. Detta stärker den övergripande bilden att arbetsmarknadseffekterna av familjebildning är mer lika än olika för grupper med olika ursprung.

Figur 3 Mormödrars ställning och moderskapseffekter i olika grupper

Anm: Figuren visar skattade effekter på 10 års sikt. Kvantil 1 är mödrar från de minst jämställda länderna, kvantil 4 kommer från de mest jämställda länderna. Mormödrarnas inkomst mäts när de är 45 år och delas in i 5 kategorier, där 5 är högst.

5 Avslutande kommentarer

Två utmärkande drag på den svenska arbetsmarknaden är att könsskillnaderna är mindre än i många andra länder (eftersom kvinnor också förvärvsarbetar i hög utsträckning), och att kvinnor med utländsk bakgrund i genomsnitt har en svagare ställning än andra grupper. Forskning från Sverige och många andra länder pekar på att familjebildning har långsiktiga negativa konsekvenser för kvinnors förvärvsinkomster, och i den meningen minskar jämställdheten. Bakomliggande könsrelaterade normer kan ha betydelse för vilka arbetsmarknadseffekterna av att få barn blir, t.ex. genom att de påverkar synen på ansvarsfördelningen mellan föräldrarna. Detta är en bidragande orsak som ofta lyfts fram i forskningen, men som också är svår att fånga. Vår studie bidrar till denna litteratur genom att undersöka likheter och skillnader i föräldraskapets påverkan bland mödrar som delar en gemensam institutionell och ekonomisk kontext i ett jämförelsevis jämställt samhälle, samtidigt som de potentiellt går in i vuxenlivet med olika normer gällande könsroller på grund av sin bakgrund i olika delar av världen.

I vårt huvudurval, som består av tidigare barnmigranter och barn till invandrade i Sverige, syns likheter före föräldraskapet inte bara med vuxna migranter som delar deras geografiska ursprung, utan också med de jämställdhetsindikatorer som ses bland befolkningarna i ursprungsländerna. Våra data verkar alltså bekräfta tidigare forskning som pekar på ett samband mellan ursprungslandets egenskaper och hur det går för migranter, vilket potentiellt speglar djupt rotade kulturella normer och värderingar. I detta perspektiv är det anmärkningsvärt hur likartad effekten av moderskap visar sig vara i grupper med mycket olika bakgrund när det gäller jämställdhet. Inkomstutvecklingen efter första barnet följer mycket liknande profiler, och kvinnor i alla ursprungslandsgrupper upplever långsiktiga förluster. En tolkning är att välfärdsstatens och arbetsmarknadens institutioner formar beteende och begränsar påverkan från nedärvda normer och värderingar.

Men vår huvudanalys pekar ändå på en negativ koppling mellan jämställdhetsnivån i ursprungsregionen och hur familjebildningen påverkar mödrars förvärvsinkomster. Denna koppling kan inte helt förklaras av andra egenskaper hos ursprungsregionen och syns även i sysselsättning och löner. Emellertid indikerar matchade jämförelser mellan kvinnor med svensk respektive utländsk bakgrund, i liknande ålder och med likartad ekonomisk status före barn, att skillnaden delvis kan förklaras av skillnader i inkomster innan barnafödande och andra egenskaper hos grupperna. Men det finns

fortfarande en liten skillnad mellan kvinnor med ursprung i de minst jämställda länderna och deras motsvarigheter med svensk bakgrund. En matchad jämförelse av fäder visar ingen motsvarande skillnad.

Vår tolkning av resultaten är att moderskapseffekterna är mer lika än olika i grupper som kännetecknas av mycket olika bakgrund, fångad av ursprungslandets jämställdhet och potentiellt återspeglad i utfall innan man får barn. Detta tyder på att reformer på detta område sannolikt kommer att ha liknande effekter i grupper med olika bakgrund. Resultaten tyder också på att olika reaktioner på föräldraskap relaterade till kulturell bakgrund inte är den huvudsakliga orsaken till att könsrelaterade inkomstskillnader är särskilt stora i vissa invandragrupper.

Referenser

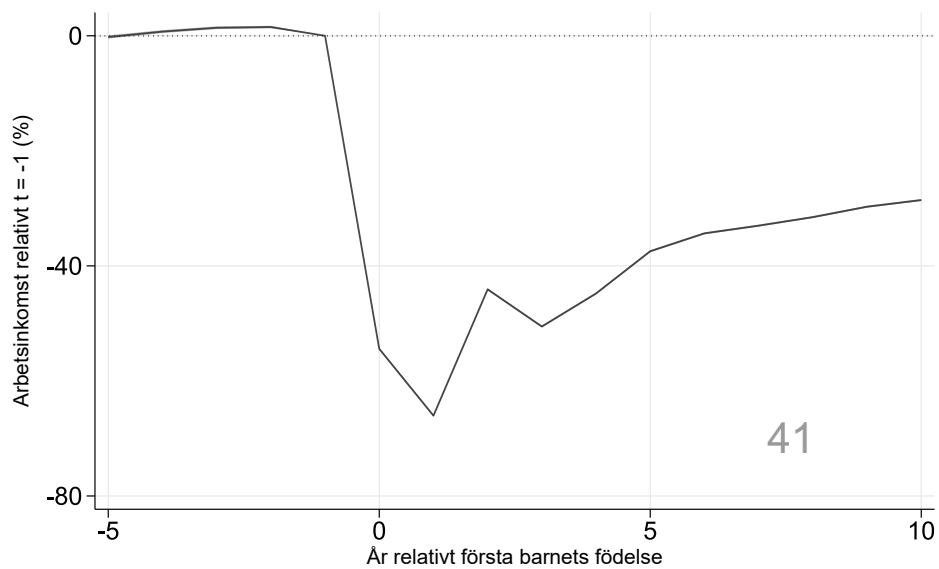
- Andresen, M E & E Nix (2022), "What causes the child penalty? Evidence from adopting and same-sex couples", *Journal of Labor Economics*, vol. 40, nr 4, s. 971–1004.
- Angelov, N, P Johansson & E Lindahl (2016), "Parenthood and the Gender Gap in Pay", *Journal of Labor Economics*, vol. 34, nr 3, s. 545–579. <https://doi.org/10.1086/684851>.
- Antecol, H (2000), "An Examination of Cross-Country Differences in the Gender Gap in Labor Force Participation Rates", *Labour Economics*, vol. 7, nr 4, s. 409–426. [https://doi.org/10.1016/S0927-5371\(00\)00007-5](https://doi.org/10.1016/S0927-5371(00)00007-5).
- Bertrand, M (2020), "Gender in the twenty-first century", *AEA Papers and Proceedings*, vol. 110, s. 1–24.
- Blau, F D (2015), "Immigrants and gender roles: assimilation vs. culture", *IZA Journal of Migration*, vol. 4, nr 1, s. 23. <https://doi.org/10.1186/s40176-015-0048-5>.
- Blau, F D & L M Kahn (2015), "Substitution between individual and source country characteristics: Social capital, culture, and US labor market outcomes among immigrant women", *Journal of Human Capital*, vol. 9, nr 4, s. 439–482.
- Blau, F D, L M Kahn, M Comey, A Eng, P Meyerhofer & A Willén (2020), "Culture and gender allocation of tasks: Source country characteristics and the division of non-market work among US immigrants", *Review of Economics of the Household*, vol. 18, s. 907–958.
- Blau, F D, L M Kahn & K L Papps (2011), "Gender, source country characteristics, and labor market assimilation among immigrants", *Review of Economics and Statistics*, vol. 93, nr 1, s. 43–58.
- Boelmann, B, A Raute & U Schönberg (2021), "Wind of change? Cultural determinants of maternal labor supply", CReAM Working Paper, nr 20/20.
- Bredtmann, J, L S Höckel & S Otten (2020), "The intergenerational transmission of gender role attitudes: Evidence from immigrant mothers-in-law", *Journal of Economic Behavior & Organization*, vol. 179, s. 101–115.
- Bredtmann, J & S Otten (2023), "Culture and the Labor Supply of Female Immigrants", *Economic Inquiry*, vol. 61, nr 2, s. 282–300. <https://doi.org/10.1111/ecin.13129>.
- Bütikofer, A (2013), "Revisiting `mothers and sons' preference formation and the female labor force in Switzerland", *Labour Economics*, vol. 20, s. 82–91.
- Cortes, P & J Pan (2019), "When time binds: Returns to working long hours and the gender wage gap among the highly skilled", *Journal of Labor Economics*, vol. 37, nr 2, s. 351–398.

- Dotti Sani, G M (2015), "Within-couple inequality in earnings and the relative motherhood penalty. A cross-national study of European countries", *European Sociological Review*, vol. 31, nr 6, s. 667–682.
- Farré, L & F Vella (2013), "The intergenerational transmission of gender role attitudes and its implications for female labour force participation", *Economica*, vol. 80, nr 318, s. 219–247.
- Fernández, R (2011), "Does Culture Matter?", i J Benhabib, A Bisin & M O Jackson (red.), *Handbook of Social Economics*, vol. 1, s. 481–510. North-Holland. <https://doi.org/10.1016/B978-0-444-53187-2.00011-5>.
- Fernández, R & A Fogli (2009), "Culture: An Empirical Investigation of Beliefs, Work, and Fertility", *American Economic Journal: Macroeconomics*, vol. 1, nr 1, s. 146–177. <https://doi.org/10.1257/mac.1.1.146>.
- Fernández, R, A Fogli & C Olivetti (2004), "Mothers and Sons: Preference Formation and Female Labor Force Dynamics", *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 119, nr 4, s. 1249–1299. <https://doi.org/10.1162/0033553042476224>.
- Finseraas, H & A Kotsadam (2017), "Ancestry culture and female employment: An analysis using second-generation siblings", *European Sociological Review*, vol. 33, nr 3, s. 382–392.
- Fortin, N M (2005), "Gender role attitudes and the labour-market outcomes of women across OECD countries", *Oxford Review of Economic Policy*, vol. 21, nr 3, s. 416–438.
- Giuliano, P (2021), "Gender and culture", *Oxford Review of Economic Policy*, vol. 36, nr 4, s. 944–961.
- Goldin, C (2023), "Why Women Won", NBER Working Paper, nr 31762. <https://doi.org/10.3386/w31762>.
- Guiso, L, P Sapienza & L Zingales (2006), "Does culture affect economic outcomes?", *Journal of Economic Perspectives*, vol. 20, nr 2, s. 23–48.
- Kleven, H (2023), "The geography of child penalties and gender norms: A pseudo-event study approach", NBER Working Paper, nr 30176.
- Kleven, H, C Landais & G Leite-Mariante (2023), "The Child Penalty Atlas", NBER Working Paper, nr 31649. <https://doi.org/10.3386/w31649>.
- Kleven, H, C Landais, J Posch, A Steinhauer & J Zweimüller (2019), "Child Penalties across Countries: Evidence and Explanations", *AEA Papers and Proceedings*, vol. 109, s. 122–126. <https://doi.org/10.1257/pandp.20191078>.
- Kleven, H, C Landais, J Posch, A Steinhauer & J Zweimüller (2024), "Do family policies reduce gender inequality? Evidence from 60 years of policy experimentation", *American Economic Journal: Economic Policy* 16 (2): 110–49. <https://doi.org/10.1257/pol.20210346>.

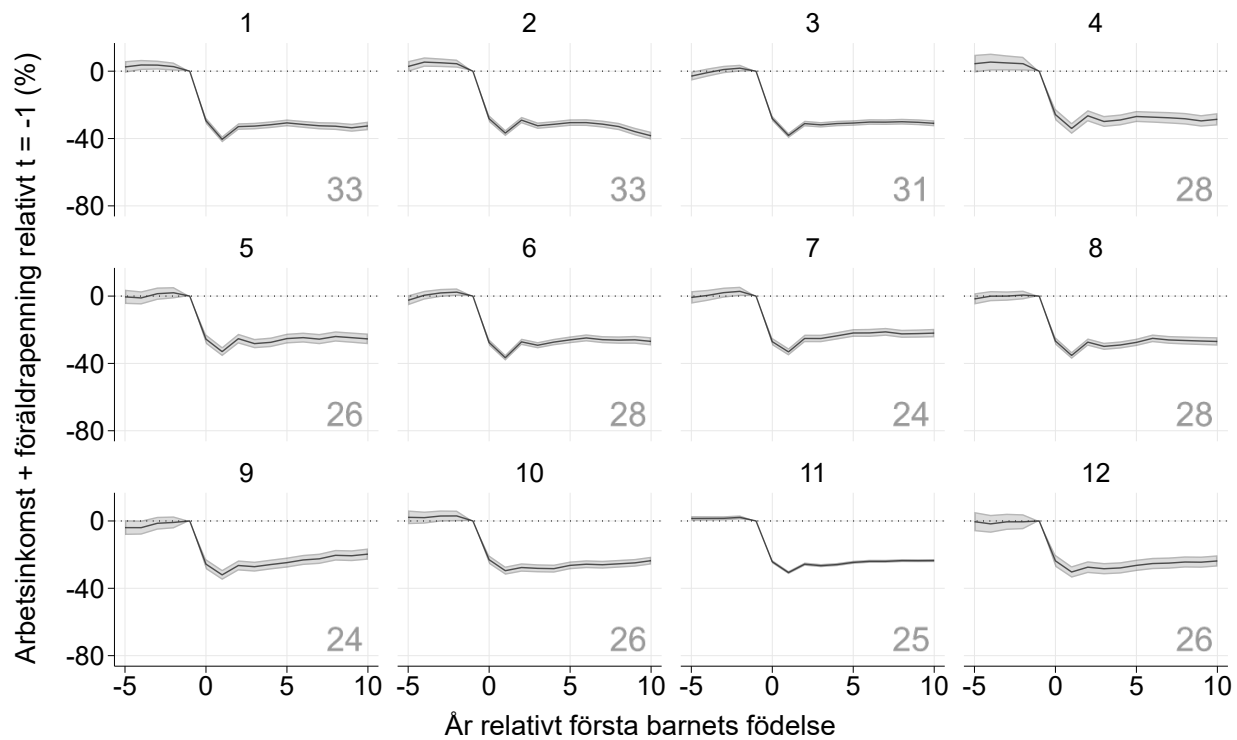
- Kleven, H, C Landais & J E Søgaard (2019), "Children and gender inequality: Evidence from Denmark", *American Economic Journal: Applied Economics*, vol. 11, nr 4, s. 181–209.
- Kleven, H, C Landais & J E Søgaard (2021), "Does Biology Drive Child Penalties? Evidence from Biological and Adoptive Families", *American Economic Review: Insights*, vol. 3, nr 2, s. 183–198. <https://doi.org/10.1257/aeri.20200260>.
- Lalive, R, A Schlosser, A Steinhauer & J Zweimüller (2014), "Parental leave and mothers' careers: The relative importance of job protection and cash benefits", *Review of Economic Studies*, vol. 81, nr 1, s. 219–265.
- Lalive, R & J Zweimüller (2009), "How does parental leave affect fertility and return to work? Evidence from two natural experiments", *The Quarterly Journal of Economics*, vol. 124, nr 3, s. 1363–1402.
- Moberg, Y (2016), "Does the gender composition in couples matter for the division of labor after childbirth?", IFAU Working Paper, nr 2016:8.
- Moriconi, S & N Rodríguez-Planas (2024), "Gender Norms and the Motherhood Employment Gap", Mimeo.
- Neuman, E (2018), "Source Country Culture and Labor Market Assimilation of Immigrant Women in Sweden: Evidence from Longitudinal Data", *Review of Economics of the Household*, vol. 16, nr 3, s. 585–627. <https://doi.org/10.1007/s11150-018-9420-6>.
- Olivetti, C & B Petrongolo (2016), "The evolution of gender gaps in industrialized countries", *Annual Review of Economics*, vol. 8, s. 405–434.
- Petrongolo, B (2019), "The gender gap in employment and wages", *Nature Human Behaviour*, vol. 3, nr 4, s. 316–318.
- Schönberg, U & J Ludsteck (2014), "Expansions in maternity leave coverage and mothers' labor market outcomes after childbirth", *Journal of Labor Economics*, vol. 32, nr 3, s. 469–505.
- Sundberg, A (2024), "The child penalty in Sweden: Evidence, trends and child gender", Uppsala University.
- World Economic Forum (2023), *Global Gender Gap Report 2023*.
- Åslund, O, A Karimi & A Sundberg (2025), "Origin, norms, and the motherhood penalty", IFAU Working Paper, nr 2025:1

Bilaga 1

Figur A 1 Inkomstutveckling runt första barnet bland mödrar med svensk bakgrund.

Figur A 2 Effekter på inkomster inklusive föräldrarelaterade ersättningar

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) är ett forskningsinstitut under Arbetsmarknadsdepartementet med placering i Uppsala.

IFAU ska främja, stödja och genom forskning genomföra uppföljningar och utvärderingar.

Uppdraget omfattar effekter av arbetsmarknads- och utbildningspolitik, arbetsmarknadens funktionssätt och arbetsmarknadseffekter av socialförsäkringen.

I rapportserien presenteras såväl IFAU:s forskning som resultat av samarbeten med andra nationella och internationella forskningsorganisationer.

IFAU delar årligen ut bidrag till olika forskningsprojekt, vars resultat publiceras i rapportserien.

Rapporterna kan vara fristående eller publiceras tillsammans med ett Working paper.

Alla IFAU:s publikationer finns på www.ifau.se